

Διδαγμένο κείμενο

Πλάτωνος Πολιτεία 615 C – 616 A Αρδιαίος ο τύραννος

Ἔφη γὰρ δὴ παραγενέσθαι ἐρωτώμενῳ ἑτέρῳ ὑπὸ ἑτέρου ὅπου εἶη Ἀρδιαῖος ὁ μέγας. Ὁ δὲ Ἀρδιαῖος οὗτος τῆς Παμφυλίας ἐν τινὶ πόλει τύραννος ἐγεγόνει, ἥδη χιλιοστὸν ἔτος εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον, γέροντά τε πατέρα ἀποκτείνας καὶ πρεσβύτερον ἀδελφόν, καὶ ἄλλα δὴ πολλά τε καὶ ἀνόσια εἰργασμένος, ὡς ἐλέγετο. Ἔφη οὖν τὸν ἐρωτώμενον εἰπεῖν, «Οὐχ ἦκει,» φάναι, «οὐδ' ἂν ἦξει δεῦρο. Ἐθεασάμεθα γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο τῶν δεινῶν θεαμάτων· ἐπειδὴ ἐγγὺς τοῦ στομίου ἦμεν μέλλοντες ἀνιέναι καὶ τᾶλλα πάντα πεπονθότες, ἐκεῖνόν τε κατείδομεν ἐξαίφνης καὶ ἄλλους – σχεδόν τι αὐτῶν τοὺς πλείστους τυράννους· ἦσαν δὲ καὶ ἰδιῶταί τινες τῶν μεγάλα ἡμαρτηκότων – οὓς οἰομένους ἤδη ἀναβήσεσθαι οὐκ ἐδέχετο τὸ στόμιον, ἀλλ' ἐμυκᾶτο ὅποτε τις τῶν οὕτως ἀνιάτως ἐχόντων εἰς πονηρίαν ἢ μὴ ἰκανῶς δεδωκῶς δίκην ἐπιχειροῖ ἀνιέναι. Ἐνταῦθα δὴ ἄνδρες, ἔφη, ἄγριοι, διάπυροι ἰδεῖν, παρεστῶτες καὶ καταμανθάνοντες τὸ φθέγμα, τοὺς μὲν διαλαβόντες ἦγον, τὸν δὲ Ἀρδιαῖον καὶ ἄλλους συμποδίσαντες χειρᾶς τε καὶ πόδας καὶ κεφαλὴν, καταβαλόντες καὶ ἐκδείραντες, εἶλκον παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτὸς ἐπ' ἀσπαλάθων κνάμπτοντες, καὶ τοῖς ἀεὶ παριοῦσι σημαίνοντες ὧν ἕνεκά τε καὶ ὅτι εἰς τὸν Τάρταρον ἐμπεσοῦμενοι ἄγοιντο.»

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «ἐπειδὴ ἐγγὺς ... ἄγοιντο».

Μονάδες 10

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B1. Με βάση συγκεκριμένα δεδομένα του χωρίου αυτού, να δείξετε ότι κατά τον Πλάτωνα οι ποινές στον Κάτω Κόσμο για τα εξαιρετικῶς βαριά εγκλήματα είναι μεγάλης διάρκειας, κάποτε ἴσως και αἰώνιες.

Μονάδες 15

B2. Από ποια συγκεκριμένη διατύπωση του χωρίου αυτού προκύπτει ὅτι ο Πλάτων ανακαλύπτει τους μεγάλους αμαρτωλούς κυρίως στις τάξεις των «τυράννων»; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 15

B3. Ποιες οι θεμελιώδεις αρετές της ιδεώδους πολιτείας κατά τον Πλάτωνα και πῶς συσχετίζονται με τη διάρθρωση των κοινωνικῶν τάξεων της πολιτείας του;

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ἢ της νέας ελληνικῆς γλώσσας, απλές ἢ σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἔτος, κατείδομεν, πλείστους, ἐδέχετο, ἐμπεσοῦμενοι.

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Πλάτων, *Αλκιβιάδης Α'* 133 Β–C

ΣΩΚΡ. Ὄφθαλμός ἄρ' εἰ μέλλει ἰδεῖν αὐτόν, εἰς ὄφθαλμόν αὐτῶ βλεπτόν, καὶ τοῦ ὄμματος εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τυγχάνει ἢ ὄφθαλμοῦ ἀρετὴ ἐγγιγνομένη· ἔστι δὲ τοῦτο που ὄψις; – **ΑΛΚ.** Οὕτως. **ΣΩΚΡ.** Ἄρ' οὖν, ᾧ φίλε Ἀλκιβιάδη, καὶ ψυχὴ εἰ μέλλει γνῶσεσθαι αὐτήν, εἰς ψυχὴν αὐτῆ βλεπτόν, καὶ μάλιστ' εἰς τοῦτον αὐτῆς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐγγίγνεται ἢ ψυχῆς ἀρετὴ, σοφία, καὶ εἰς ἄλλο ᾧ τοῦτο τυγχάνει ὅμοιον ὄν; – **ΑΛΚ.** Ἐμοίγε δοκεῖ, ᾧ Σώκρατες. **ΣΩΚΡ.** Ἐχομεν οὖν εἰπεῖν ὅτι ἐστὶ τῆς ψυχῆς θεϊότερον ἢ τοῦτο, περὶ ὃ τὸ εἰδέναι τε καὶ φρονεῖν ἐστίν; – **ΑΛΚ.** Οὐκ ἔχομεν. **ΣΩΚΡ.** Τῶ θεῶ ἄρα τοῦτ' ἔοικεν αὐτῆς, καὶ τις εἰς τοῦτο βλέπων καὶ πᾶν τὸ θεῖον γνούς, θεόν τε καὶ φρόνησιν, οὕτω καὶ ἑαυτὸν ἂν γνοίη μάλιστα.

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το κείμενο.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἰδεῖν : το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής του ίδιου χρόνου της ίδιας φωνής.

τυγχάνει : το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού.

γνῶσεσθαι: το γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β'.

εἰδέναι : το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα.

ἔχομεν : το τρίτο ενικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου της ίδιας φωνής.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ὄμματος : τη δοτική του ενικού αριθμού.

τοῦτον : την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους.

ὅμοιον : τη δοτική του πληθυντικού αριθμού του ουδέτερου γένους.

πᾶν : τη γενική ενικού αριθμού του θηλυκού γένους.

φρόνησιν : τη δοτική του πληθυντικού αριθμού.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων:

ἰδεῖν, ἐγγιγνομένη, αὐτήν, ὅμοιον, τὸ εἰδέναι.

Μονάδες 5

Γ3.β. «Τῶ θεῶ . . . μάλιστα»: Να αναγνωρίσετε τον λανθάνοντα υποθετικό λόγο και να τον αναλύσετε.

Μονάδες 5

Καλή Επιτυχία!!!

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο Κείμενο :

Μετάφραση :

Όταν είμαστε κοντά στο στόμιο και επρόκειτο ν' ανεβούμε έχοντας εκτίσει τις ποινές, είδαμε ξαφνικά κι εκείνον και άλλους, που οι πιο πολλοί τους υπήρξαν τύραννοι. Ήταν όμως και μερικοί ιδιώτες από εκείνους που είχαν κάνει μεγάλα εγκλήματα · αυτούς, την ώρα που νόμιζαν πως θ' ανεβούν, δεν τους δεχόταν το στόμιο, αλλά έβγαζε ένα μουγκρητό, όποτε δοκίμαζε ν' ανεβεί κάποιος από αυτούς, που ήταν τόσο αγιάτρευτοι στην κακία ή που δεν είχαν τιμωρηθεί αρκετά. Την ίδια ώρα, είπε, άνδρες άγριοι, και σαν φλόγα στην όψη, που στέκονταν δίπλα στην είσοδο και άκουγαν το μουγκρητό, άλλους, αφού τους έπιαναν από τη μέση, τους έπαιρναν, τον Αρδιαίο όμως και κάποιους άλλους, αφού τους έδεσαν τα χέρια και τα πόδια και το κεφάλι κι αφού τους έριξαν κάτω και τους μαστίγωσαν, τους τραβούσαν έξω από το δρόμο σύροντας τους πάνω σε ασπάλθους, και σε όσους περνούσαν από εκεί ανέφεραν τους λόγους για τους οποίους (τους έσερναν) και ότι πήγαιναν για να τους ρίξουν στον Τάρταρο.

B1. Στον εσχατολογικό μύθο του Ηρόδοτου ο Πλάτων περιγράφει την τιμωρία του Αρδιαίου και των τυράννων που υπέπεσαν σε φοβερά αμαρτήματα, καθώς και κάποιων πολιτών " τῶν μεγάλων ἡμαρτηκότων" . Οι ποινές όσων έχουν διαπράξει εξαιρετικά ειδεχθή και βαριά εγκλήματα είναι πράγματι φρικιαστικές και η διάρκειά τους φτάνει τα χίλια χρόνια ή και παραπάνω, αν θεωρηθεί ότι δεν έχουν τιμωρηθεί αρκετά για τα κρίματά τους. Αυτή η αντίληψη για την ποιότητα και τη διάρκεια των ποινών πιστοποιείται από τα ακόλουθα χωρία του κειμένου: Ο Αρδιαίος είχε γίνει πατροκτόνος και αδελφοκτόνος, σφετεριστής της εξουσίας και είχε παράλληλα διαπράξει και άλλα φρικτά εγκλήματα για τα οποία ήδη τιμωρούνταν χίλια χρόνια. Φυσικά, ο Αρδιαίος δεν τιμωρήθηκε επειδή ήταν τύραννος, αλλά επειδή τα εγκλήματά του ήταν τρομερά. Επίσης, όσοι άλλοι διέπραξαν αντίστοιχα εγκλήματα τιμωρούνταν για χίλια χρόνια με φρικτά βασανιστήρια, αλλά όταν έφτασε ο καιρός να ανέβουν από το στόμιο, διψασμένοι και ταλαιπωρημένοι, ακόμα κι αυτό αρνιόταν να τους αποβάλλει.

Χίλια χρόνια λοιπόν κατά του Πλάτωνα δεν ήταν αρκετά για να θεραπεύσουν την τρομερή κακία των τυράννων προκειμένου να αποδοθεί η δικαιοσύνη. Ο Πλάτων περιγράφει αριστοτεχνικά τα φρικτά βασανιστήρια χρησιμοποιώντας τις μετοχές « διαλαβόντες, συμποδίσαντες, καταβαλόντες, εκδείραντες, κνάμπτοντες» για να τονίσει το χρόνο και τη διάρκειά τους, αποσκοπώντας ταυτόχρονα στο να προκαλέσει φρίκη και φόβο σε όλους όσους τα μαθαίνουν, κυρίως στους μελλοντικούς τυράννους, θέλοντας να υπενθυμίσει τι τους περιμένει αν ασκήσουν την εξουσία ή συμπεριφερθούν με τρόπο παρόμοιο με τον Αρδιαίο. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι ο Αρδιαίος και οι άλλοι τύραννοι, μετά από τα χίλια χρόνια και τα φρικτά βασανιστήρια οδηγούνταν πίσω στον Τάρταρο, στον οποίο για άγνωστο χρόνο πια θα συνέχιζαν να τιμωρούνται.

B2. Η φράση που μας αποκαλύπτει ότι οι τύραννοι κατά τον κρίση του Πλάτωνα είναι αυτοί που μπορούν να διαπράξουν τα μεγαλύτερα εγκλήματα είναι «σχεδόν τι αὐτῶν τους

πλείστους τυράννους», ενώ ταυτόχρονα θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι και η αναφορά του Αρδιαίου, ο οποίος είναι τύραννος, αποδεικνύει ακριβώς αυτήν την πίστη του Πλάτωνα, αν σκεφτούμε ότι η μορφή του Αρδιαίου είναι συμβολική μορφή όλων των τυράννων. Αξίζει βέβαια να σημειωθεί ότι αρχικά ο όρος τύραννος δεν είχε αρνητική σημασία. Τύραννος ήταν κάποιος, που με τη βοήθεια του δήμου καταλάμβανε την εξουσία. Επειδή όμως η απόλυτη και ανεξέλεγκτη εξουσία διαφθείρει, τελικά ο όρος κατέληξε να δηλώνει τον άρχοντα που καταπιέζει τους υπηκόους του. Οι τύραννοι έχοντας, λοιπόν, **απόλυτη** εξουσία κινδυνεύουν να διαφθαρούν **απόλυτα** και να προβούν στα πιο ανομολόγητα εγκλήματα και στις πιο ανεκδιήγητες παρανομίες προκειμένου να ικανοποιήσουν τις δικές τους φιλοδοξίες. Αυτού του είδους η εξουσία διαβρώνει αμετάκλητα τον τύραννο, τον οδηγεί στην εξαχρείωση των πολιτών, τους οποίους αντιμετωπίζει πια όχι σαν πολίτες που είναι, αλλά σαν εργαλεία για την πραγμάτωση των δικών του στόχων. Λόγω της απεριόριστα ανέντιμης και απάνθρωπης συμπεριφοράς των τυράννων, λόγω της παντελούς απουσίας συνείδησης και συναίσθησης του χρέους και της ευθύνης τους, οι τιμωρίες που προβλέπονται γι' αυτούς είναι αντιστοίχως εξαιρετικά σκληρές και διαρκείς.

B.3. Η απάντηση βρίσκεται στο σχολικό εγχειρίδιο στη σελ. 100 : «Η ιδεώδης πολιτεία ενσαρκώνει αναθέτει και δεν πολυπραγμονεί».

B.4. έτος → ετήσιος, πολυετής
κατείδομεν → είδωλο, οφθαλμός
πλείστους → πλειστηριασμός, πλειοψηφία
έδεχτο → δεξαμενή, υποδοχή
έμπεσούμενοι → πτώση, αλεξίπτωτο

Γ.1. Σωκρ. Επομένως εάν ο οφθαλμός πρόκειται να δει τον ίδιο (τον εαυτό του), στον οφθαλμό τον ίδιο πρέπει να στρέψει το βλέμμα, και σε εκείνο το σημείο του βλέμματος στο οποίο τυχαίνει να βρίσκεται η αρετή του οφθαλμού είναι άραγε αυτό το πρόσωπο (η όψη);

Αлк. Έτσι

Σωκρ. Επομένως λοιπόν, φίλε Αλκιβιάδη, και η ψυχή αν πρόκειται να γνωρίσει τον εαυτό της, στην ίδια την ψυχή πρέπει να στρέψει το βλέμμα, και πολύ περισσότερο σ' αυτόν ακριβώς τον τόπο (σημείο) της, στον οποίο βρίσκεται η αρετή της ψυχής, (δηλ.) η σοφία, και σε άλλον στον οποίο αυτό τυχαίνει να είναι όμοιο ;

Αлк. (Έτσι) μου φαίνεται, Σωκράτη.

Σωκρ. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι υπάρχει πιο θεϊκό (μέρος) της ψυχής από αυτό, στο οποίο η γνώση και η φρόνηση υπάρχουν ;

Αлк. Δεν μπορούμε.

Σωκρ. Στο θεό επομένως μοιάζει αυτό το κομμάτι της, και αν κάποιος σ' αυτό βλέπει και καθετί το θεϊκό αν γνωρίζει, (δηλ.) το θεό και τη φρόνηση, έτσι και τον εαυτό του θα μπορούσε να γνωρίσει καλύτερα.

Γ.2. ιδεῖν : ιδέ
τυγχάνειν : ἐτύγχανον
γνώσεσθαι : γνόντων / γνώτωσαν
εἰδέναι : εἰδῶμεν

Γ.2.β. ὄμματος : ὄμματι
τοῦτον : οὔτοι
ὅμοιον : ὁμοίοις
πᾶν : πάσης
φρόνησιν : φρονήσεσι(ν)

Γ.3.α. ἰδεῖν : Αντικείμενο του ρήματος «μέλλει»
ἐγγιγνομένη: Κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από το ρήμα «τυγχάνει»
αὐτήν : Αντικείμενο στο απαρέμφατο «γνώσεσθαι»
ὅμοιον : Κατηγορούμενο στο «τοῦτο» που είναι υποκείμενο της
κατηγορηματικής μετοχής «ὄν».
τό εἶδεναι : Υποκείμενο στο υπαρκτικό ρήμα «ἔστί»

Γ.3.β. Σύνθετος υποθετικός λόγος καθώς έχει δύο υποθέσεις και μια απόδοση. Οι μετοχές «βλέπων» και «γνούς» είναι υποθετικές και αναλύονται σε (εἰ + ευκτική) : εἰ τις εἰς τοῦτο βλέποι καί πᾶν τόν θεῖον γνοίη. Με απόδοση : ἄν γνοίη μάλιστα. Ο σύνθετος υποθετικός λόγος δηλώνει την ΑΠΛΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΛΕΓΟΝΤΟΣ.